КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ «ЛЬВІВСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ»

Кафедра практичної психології та інклюзивної освіти

ПРОГРАМА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ
ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ

«TEENSTAR: НАВЧАННЯ ПРО СТАТЕВІСТЬ У ВИМІРІ ОСОБИСТІСНОЇ ЗРІЛОСТІ ТА ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ»

Програма підвищення кваліфікації розглянута і рекомендована до затвердження на засіданні кафедри практичної психології та інклюзивної освіти

(*протокол № 9 від 17.09.2026 р.)*

Завідувачка кафедри Галина ВАРХОЛИК

Програма підвищення кваліфікації затверджена науково-методичною радою

(*протокол № 6 від 1 жовтня 2026р.)*

Голова науково-методичної ради Павло ХОБЗЕЙ

Розробники: *Яремкович Н. Б.*, методистка кабінету «Навчально-методичний центр психологічної служби»; *Гусак П. Р.*, голова ЛОГО Товариства «Рух за життя» Ph.D., кандидат філософських наук

Напрям підвищення кваліфікації: Супровід професійного розвитку педагогічних працівників у контексті впровадження нового Державного стандарту базової середньої освіти і їхньої підготовки до викладання та інтеграції програми статевого виховання учнівської молоді TeenSTAR.

Розроблено на основі типової програми: Типова програма підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної середньої освіти, які впроваджують новий Державний стандарт базової середньої освіти, модуля 4 (наказ МОН від 12.10.2022 № 904).

Рецензенти:

Танчин І.З., заступник директора з науково-педагогічної роботи ЛОІППО, кандидат історичних наук. Ел. адреса itanchyn@ukr.net
Єфімова С.М., старший викладач кафедри практичної психології та інклюзивної освіти. Ел. адреса efimovas@ukr.net

1.ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми: розроблення навчальної програми для педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти зумовлена необхідністю належної професійної підготовки педагогів для роботи відповідно до вимог Державного стандарту базової середньої освіти, а також сучасних нормативно-правових засад функціонування системи освіти та охорони психічного здоров'я.

Цільова група: педагогічні працівники закладів освіти у 7-9 класах НУШ, що впроваджують Державний стандарт базової середньої освіти.

Обсяг (тривалість): 15 годин (0,5 кредитів ЄКТС).

Особливості реалізації програми: Програма реалізується з використанням дистанційних технологій навчання та передбачає поєднання лекційних, практичних і самостійних форм роботи, поєднує навчання підлітків про плідність зі співпрацею з батьками та спирається на довіру між вчителем і учнями. Акцент зроблено на практичну спрямованість змісту навчання, аналіз реальних освітніх кейсів.

Форма підвищення кваліфікації. інституційна (дистанційна)

Мета підвищення кваліфікації: Комплексна системна підготовка педагогічних працівників до здійснення виваженої, етичної та науково обґрунтованої сексуальної освіти, спрямованої на формування емоційно зрілої, ціннісно орієнтованої та медіаграмотної особистості учня.

Завдання підвищення кваліфікації:

поглибити системні знання про фізіологічні, анатомічно-функціональні та психофізичні відмінності між чоловіком і жінкою;

засвоїти методики виховання в учнів глибинної поваги до дару людського життя, усвідомлення його унікальності, а також плекання культури взаємоповаги, відповідальності та турботи у взаєминах;

оволодіти практичними техніками розвитку емоційної зрілості учнів — здатності розпізнавати власні почуття, диференціювати емоції, свідомо та розсудливо ставитися до своїх прагнень, потреб і поведінкових виборів.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться:

Б 1. Психологічна, через здатність визначати і враховувати в освітньому процесі вікові та інші індивідуальні особливості учнів; використовувати стратегії роботи з учнями, які сприяють розвитку їхньої позитивної самооцінки, я-ідентичності.

Б2. Емоційно-етична, через здатність усвідомлювати та розпізнавати емоції й почуття, потреби, керувати власними емоційними станами; конструктивно та безпечно взаємодіяти з усіма обєктами освітнього процесу; дотримуватися етичних принципів, доброчесності, поваги до особистості під час обговорення чутливих тем статевого виховання.

В.2. Здоров'язбережувальна, через здатність орієнтуватись у фізіологічних і психологічних відмінностях та вікових змінах підлітків; спроможність плекати дбайливе ставлення до власного тіла, репродуктивного здоров'я та дару життя; здатність організовувати безпечне освітнє середовище; здійснювати профілактично-просвітницьку роботу з учнями та іншими учасниками освітнього процесу щодо безпеки життєдіяльності.

Очікувані результати навчання:

Знання і розуміння:

принципів статевого виховання відповідно до програми TeenSTAR;

Уміння:

організовувати та впроваджувати основні принципи і цілі педагогіки статевого виховання;

Диспозиції(цінності, ставлення):

готовність до ефективної, конструктивної взаємодії з учнями, їхніми батьками та колегами в питаннях статевого виховання та гармонійного розвитку молоді.

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації:

Контроль за знаннями слухачів проводиться систематично і послідовно: під час практичних занять у формі участі в інтерактивних вправах, групових дискусіях, виконання завдань «мозкового штурму» та аналізу кейсів.

Оцінювання результатів навчання слухачів за освітньою програмою підвищення кваліфікації здійснюється відповідно до визначених програмою форм і критеріїв оцінювання та передбачає підсумкове тестування за бальною системою і вербальне оцінювання результатів виконання практичних завдань. На завершальному етапі

навчання проводиться підсумковий контроль, що передбачає виконання тестових завдань з 20 запитань. Максимальна кількість балів, яку може отримати слухач за результатами тестування, становить 20 балів. Результат 12 балів і більше вважається таким, що відповідає встановленому програмою прохідному рівню. Слухачі, які виконали передбачені програмою практичні завдання та успішно пройшли підсумкове тестування, набравши не менше 12 балів, вважаються такими, що успішно завершили навчання за освітньою програмою підвищення кваліфікації, та отримують сертифікат.

Документ про підвищення кваліфікації: сертифікат встановленого зразка

Вартість (у разі встановлення): безоплатний характер надання освітньої послуги для слухачів курсів підвищення кваліфікації за регіональним замовленням місцевих органів управління освітою, вартість згідно з кошторисом відповідно до порядку надання платних послуг для всіх інших категорій.

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Програмою передбачено поєднання теоретичної підготовки з практичною діяльністю, спрямованих на формування професійних компетентностей педагогів у сфері сексуальної освіти учнів, з урахуванням принципів Нової української школи. **Особливістю** є поєднання теоретичної підготовки з практичним опрацюванням методичних інструментів: аналізом педагогічних ситуацій, виконанням інтерактивних вправ, роботою з методичними матеріалами, моделюванням фрагментів занять та визначенням можливостей інтеграції програми в освітній процес закладу загальної середньої освіти.

Підсумкові заходи: підсумкове тестування.

Самостійна робота передбачає опрацювання навчальних матеріалів

Зміст програми складається з 3 модулів та 9 взаємопов'язаних тем. На завершальному етапі навчання слухачі складають підсумковий тест з 20 запитань.

Кількість годин, що відводиться на засвоєння змісту Програми, складає: 15 год, з них: 4 год — лекційні заняття, 8год — практична робота, 2год — самостійна робота, 1год – контрольні заходи.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

НАЗВА НАВЧАЛЬНИХ ТЕМ	КІЛЬКІСТЬ ГОДИН				
	ЛЕКЦІЇ	ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ	САМОСТІЙНА РОБОТА	КОНТРОЛЬНІ ЗАХОДИ	УСЬОГО
Модуль 1. Про програму TeenSTAR: особливості та логіка програми					
Тема 1.1 Педагогіка статевого виховання молоді в контексті зрілості і відповідальності;	1				1
Тема 1.2 Аспекти статевості: душа/дух; тіло; почуття; розум; стосунки; оточення.		1			1
Тема 1.3. Методичні матеріали; наочні матеріали, практична організація занять		2			2
Разом за модулем	1	3			4
Модуль 2. Статевість, відповідальні стосунки та сімейні цінності					
Тема2.1.Орієнтованість на цінності: усвідомлення своєї	1	1			2

плідності та любов; відповідальні рішення в сексуальній сфері;					
Тема2.2.Сексуальне самовіддання — у сталих, надійних, сповнених любові відносинах; нове життя.	1				1
Тема2.3 Планування сім'ї; захворювання, що передаються статевим шляхом; подружжя і сім'я.		1			1
Разом за модулем	2	2			4
Модуль 3. Принципи сексуальної педагогіки					
Тема 3.1. Основні принципи і цілі педагогіки статевого виховання	1	1			2
Тема 3.2 Як говорити про чутливі питання з учнями		1	1		1
Тема3.3 Визначення доцільних форм і методів просвітницької роботи з урахуванням віку учнів		1	1		1
Разом за модулем	1	3	2		4
Підсумкові заходи				1	1
Усього	4	8	2	1	15

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

МОДУЛЬ 1. Про програму TeenSTAR: особливості та логіка програми

Тема 1.1 Педагогіка статевого виховання молоді в контексті зрілості і відповідальності.

Сутність педагогіки статевого виховання молоді як складової цілісного особистісного розвитку.

Формування особистісної зрілості, відповідального ставлення до власного тіла, почуттів, стосунків і життєвих рішень.

Розгляд вікових та психологічних особливостей становлення особистості в період юності.

Роль ціннісних орієнтирів у формуванні відповідальної поведінки та міжособистісних стосунків. Окреслюються професійні підходи педагога до створення безпечного освітнього середовища та конструктивного обговорення питань статевості з учнівською молоддю.

Тема1.2 Аспекти статевості: душа/дух; тіло; почуття; розум; стосунки; оточення.

Формування цілісного розуміння статевості як важливої складової особистісного розвитку людини.

Аспекти статевості: тілесний, емоційний, інтелектуальний, духовний, міжособистісний та соціальний.

Усвідомлення власних почуттів, потреб, особистих меж і відповідальності за особисті рішення та поведінку.

Аналіз впливу сім'ї, однолітків, освітнього середовища, інформаційного простору та інших соціальних чинників на формування уявлень про статевість і стосунки. Практичне значення теми полягає у формуванні в педагогічних працівників уміння комплексно розглядати питання статевості під час просвітницької та виховної роботи з учнівською молоддю.

Тема 1.3. Методичні матеріали; наочні матеріали, практична організація занять

Добір, структурування та використання навчальних матеріалів відповідно до мети заняття, віку та освітніх потреб учнів.

Практична організація занять, зокрема планування, вибір форм і методів роботи та створення сприятливого освітнього середовища.

Ознайомлення з інтерактивними вправами, груповими формами роботи, обговорення та аналіз педагогічних ситуацій.

МОДУЛЬ 2. Статевість, відповідальні стосунки та сімейні цінності

Тема2.1.Орієнтованість на цінності: усвідомлення своєї плідності та любов; відповідальні рішення в сексуальній сфері

Розкриття значення ціннісних орієнтирів у формуванні відповідального ставлення молоді до власної статевості та життєвих виборів.

Поняття плідності як складової фізичного, психологічного та особистісного розвитку людини, поняття любові, взаємоповаги, довіри та відповідальності у міжособистісних стосунках.

Чинники, що впливають на прийняття відповідальних рішень у сфері статевості, з урахуванням можливих наслідків особистого вибору.

Тема2.2.Сексуальне самовіддання — у сталих, надійних, сповнених любові відносинах; нове життя.

Формування цілісного розуміння взаємозв'язку між статевістю, особистісною зрілістю, любов'ю та відповідальністю у міжособистісних стосунках.

Значення довіри, взаємоповаги, емоційної близькості та готовності до відповідального партнерства.

Аналіз умов формування зрілих, надійних і відповідальних стосунків та значення готовності до батьківства.

Формування у педагогічних працівників умінь здійснювати просвітницьку роботу з учнівською молоддю щодо відповідального ставлення до стосунків, власних рішень та їхніх наслідків.

Тема2.3 Планування сім'ї; захворювання, що передаються статевим шляхом; подружжя і сім'ї.

Формування системного розуміння питань планування сім'ї, відповідального батьківства та збереження репродуктивного здоров'я. Чинники, що впливають на відповідальне прийняття рішень щодо створення сім'ї та народження дітей.

Профілактика інфекцій, що передаються статевим шляхом, та формування відповідальної поведінки, спрямованої на збереження здоров'я.

Аналіз значення взаємоповаги, довіри, відповідальності та партнерської взаємодії у подружньому і сімейному житті.

Модуль 3. Принципи сексуальної педагогіки

Тема 3.1. Основні принципи і цілі педагогіки статевого виховання

Ключові принципи, цілі та завдання педагогіки статевого виховання учнівської молоді.

Вікові, психологічні та індивідуальні особливості учнів, які необхідно враховувати під час організації просвітницької та виховної роботи.

Аналіз ролі педагогічних працівників у формуванні безпечного освітнього середовища та конструктивному обговоренні чутливих питань.

Тема 3.2 Як говорити про чутливі питання з учнями

Формування у педагогічних працівників навичок конструктивної та етично відповідальної комунікації з учнями під час обговорення чутливих питань. Принципи створення психологічно безпечного середовища, що сприяє відкритому діалогу, довірі та взаємоповазі.

Добір доступної та віковідповідної лексики, способи реагування на складні запитання й запобігання оцінювальним судженням.

Аналіз педагогічних ситуацій та моделювання способів професійного реагування на запитання і висловлювання учнів.

Уміння вести діалог з учнівською молоддю з питань статевості, стосунків і відповідальної поведінки з дотриманням професійних та етичних принципів.

Тема3.3 Визначення доцільних форм і методів просвітницької роботи з урахуванням віку учнів

Уміння добирати ефективні форми та методи просвітницької роботи з питань статевого виховання відповідно до вікових та психологічних особливостей учнів. Використання індивідуальних, групових та інтерактивних форм роботи в освітньому процесі.

Адаптація змісту, способів подання інформації та навчальних матеріалів до рівня розвитку й освітніх потреб різних вікових груп.

Аналіз практичних ситуацій і добір оптимальних методів роботи для конкретних педагогічних завдань.

Планування та організація просвітницької діяльність, спрямованої на формування відповідального ставлення учнів до власного здоров'я, стосунків і життєвих виборів.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи

1. Державний стандарт базової середньої освіти. Постанова Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 № 898, зі змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 30.08.2022 № 972. https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/nova-ukrayinskashkola/derzhavnij-standart-bazovoyi-serednoyi-osviti

2. Закон України «Про освіту» від 05 вересня 2017 року № 2145-VIII (зі змінами). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text

3. Закон України «Про повну загальну середню освіту» від 16.01.2020 № 463-IX . Відомості Верховної Ради (ВВР), 2020, № 31, ст.226.

4. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029р. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80#Text

5.Конвенція ООН про права дитини. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text

Основна література

1. Принципи педагогіки статевого виховання (укр.). [Електронний ресурс] — режим доступу: https://www.prinzipien-sexualpaedagogik.org/%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0/

2. TeenSTAR — Sexualpädagogik entwicklungssensibel und persönlichkeitsbildend. [Електронний ресурс] — режим доступу: https://www.teenstar.at/teenstarsexualpaedagogik/